

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ ТА
ПОЛІТИКО-ЮРИДИЧНИХ НАУК**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя

доц. Самойленко О.Г.

«29» січня 2025 р.

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова та література)

Форма навчання: денна, заочна

Освітній рівень: бакалавр

Ніжин - 2025

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова та література)
Освітній рівень: бакалавр
Кваліфікація: Бакалавр філології
Форма навчання: денна, заочна

Укладачі:

1. Проф. Бойко Н.І.
2. Проф. Бондаренко А. І.
4. Доц. Вакуленко Г.М.
5. Доц. Капленко О. М.
7. Доц. Михальчук Н. І.
8. Доц. Пугач В.М.

Схвалено на засіданні кафедри української мови, літератури, культурології та журналістики (протокол № 6 від 22 січня 2025 року).

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету філології, історії та політико-юридичних наук (протокол № 6 від 28 січня 2025 року).

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ Й УМІНЬ	5
1.1. Основні вимоги до знань й умінь з української мови	5
1.2. Основні вимоги до знань й умінь з української літератури.....	5
2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ Й УМІНЬ	6
2.1. Критерії оцінювання знань й умінь з української мови.....	6
2.2. Критерії оцінювання знань й умінь з української літератури	7
3. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ, СТРУКТУРА ЗАВДАНЬ	7
4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ	8
4.1. Зміст навчального матеріалу з української мови	8
4.2. Зміст навчального матеріалу з української літератури	13
5. СПИСОК ДЖЕРЕЛ	15
5.1. Список джерел з української мови	15
5.2. Список джерел з української літератури	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Програма комплексного екзамену з української мови складена за основними розділами курсу «Сучасна українська літературна мова» і спрямована на виявлення знань з усіх розділів науки про мову в тісному взаємозв'язку з теоретичними положеннями, які мають методологічне підґрунтя, та практичними вміннями й можливостями.

Комплексний іспит має статус підсумкової державної атестації й визначає ступінь фахової підготовки майбутніх філологів. На відміну від курсових екзаменів він носить комплексний характер, оскільки поєднує основні питання з усіх розділів курсу «Сучасна українська літературна мова», які вивчають здобувачі впродовж 4-х років. Програма охоплює весь матеріал сучасної української літературної мови через ключові питання до кожного розділу.

Мета комплексного екзамену:

- виявити знання студентів, отримані в процесі навчання, та вміння аналізувати мовні і мовленнєві явища;
- визначити вміння характеризувати різнорівневі мовні і мовленнєві одиниці;
- з'ясувати рівень володіння теоретичними знаннями і практичними навичками культури усного й писемного мовлення, здатність студентів виявляти ненормативні мовні явища, оцінювати їх, сприяти усуненню та поліпшенню рівня мовної компетентності.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Програма комплексного екзамену з історії української літератури складена за основними розділами курсу в історико-хронологічній послідовності і спрямована на розкриття особливостей літературного процесу та найважливіших художньо-творчих досягнень з найдавніших часів до сьогодення у тісному взаємозв'язку з теоретичними положеннями, які носять методологічний характер.

Комплексний екзамен має статус державного і визначає ступінь фахової підготовки майбутніх фахівців-філологів. На відміну від курсових екзаменів він носить комплексний характер, оскільки включає основні питання зі вступу до теорії літератури, фольклору та історії української літератури, які вивчаються студентами протягом 4-х років. Програма охоплює увесь матеріал історії української літератури, апелюючи до ключових питань з кожного розділу.

Мета комплексного екзамену:

- виявити знання студентів, отримані в процесі навчання, та вміння аналізувати художній текст;
- визначити вміння моделювати літературний процес;

- виявити здатність студентів аналізувати як творчість окремих письменників, так і їхні твори, давати їм оцінку як художньому явищу.

1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ Й УМІНЬ

1.1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ Й УМІНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Завершуючи підготовку до комплексного кваліфікаційного іспиту студенти повинні:

- виявити вільне володіння орфоепічними, лексичними, фразеологічними, словотвірними, морфологічними, синтаксичними, орфографічними, пунктуаційними та стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- виявити здатність відрізняти випадки правильного використання мовних засобів від помилкових;
- мати чітке уявлення про зміст понять і термінів українського мовознавства, значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- виявити вміння розпізнавати істотні ознаки мовних явищ, їх закономірності; групувати й класифікувати мовні явища, встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між ними;
- виявити здатність практично застосовувати набуті теоретичні знання з української мови;
- вільно створювати власні висловлення, висловлювати критичний погляд на мовні явища з урахування сучасних підходів до їхнього аналізу;
- уміти логічно й послідовно викладати думки та формулювати відповідні висновки.

Відповіді студентів повинні бути логічні і відзначатися високою культурою мовлення, розумінням сучасних мовних явищ і процесів.

Програма не пропонує формулювання вузьких питань, які були на курсових іспитах і наявні в екзаменаційних картках до них. Водночас на кваліфікаційному іспиті можуть бути поставлені й дещо вужчі питання (як додаткові, уточнювальні), оскільки вони передбачені навчальними програмами з української мови.

1.2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ Й УМІНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Завершуючи підготовку до державного екзамену студенти повинні:

- знати й розуміти закономірності літературного процесу, вміти оцінювати його під кутом зору наукової об'єктивності й багатовекторної обумовленості, а також з урахуванням фундаментальних праць літературознавців та критиків;
- бути обізнаними з каноном української літератури від найдавніших часів до сьогодення;
- вміти аналізувати художні твори в єдності форми та змісту, розуміти їх естетичне та виховне значення; підтверджувати свої думки цитуванням

уривків і виразним читанням під час аналізу поетичних текстів;

- знати критичну літературу, вміти визначати рівень об'єктивності у процесі оцінки літературних явищ;
- вміти здійснювати порівняльний аналіз тотожних процесів та творів зі схожою проблематикою, а також компаративістський аналіз;
- знати й вміти використовувати теоретико-літературні поняття та терміни, а також принципи й методи аналізу художнього твору;
- виявляти вміння орієнтуватися в сучасній літературній періодиці, виявляти найбільш цікаві й актуальні критичні матеріали.

Відповіді студентів повинні бути логічними і відзначатись високою культурою мовлення, розумінням естетичної природи художніх творів.

Програма не пропонує формулювання питань, які будуть включені до екзаменаційних білетів. Крім того, на екзаменах можуть бути і такі питання (у вигляді додаткових), які хоча і не включені в програму державного екзамену, але передбачені навчальними програмами з історії української літератури.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ Й УМІНЬ

2.1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ Й УМІНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Оцінювання знань та умінь студентів здійснюється з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає врахування таких критеріїв:

- оцінку «відмінно» (А, 90–100) отримує студент, який вільно володіє матеріалом та лінгвістичною термінологією, здатний самостійно визначати й характеризувати різнорівневі мовні і мовленнєві явища і процеси, критично ставитися до теоретичних положень, уміє використовувати якісний фактичний (ілюстративний) матеріал для репрезентації своїх думок і суджень щодо характеристики конкретних мовних одиниць і процесів, виявляє комплексні знання з усіх розділів курсу «Сучасна українська літературна мова»; знає закономірності, основні тенденції розвитку мовознавства; уміє розпізнавати істотні ознаки мовних явищ, їх закономірності; групувати й класифікувати мовні явища, встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між ними; виявляє здатність практично застосовувати набуті теоретичні знання з української мови; уміє здійснювати системний аналіз проблемних питань і робити аргументовані висновки;

- оцінки «добре» (В, С, 83–89, 74–82) заслуговує студент, який загалом володіє матеріалом, висловлює власні погляди щодо теоретичних положень, уміє використовувати якісний фактичний (ілюстративний) матеріал для репрезентації своїх думок і суджень щодо характеристики конкретних мовних одиниць і процесів, виявляє комплексні знання з усіх розділів курсу «Сучасна українська літературна мова», проте у відповіді наявні незначні помилки;

- оцінку «задовільно» (Д, Е, 68–73, 60–67) отримує студент, який поверхово володіє матеріалом, висловлює погляди мовознавців щодо теоретичних положень, не завжди вміє використовувати якісний фактичний (ілюстративний) матеріал для репрезентації своїх думок і суджень щодо характеристики конкретних мовних одиниць і процесів, виявляє неповні знання з окремих розділів курсу «Сучасна українська літературна мова», у

відповіді наявні помилки різного типу;

- оцінки «незадовільно» (РХ, Р, 35–59, 0–34) заслуговує студент, який не володіє необхідними теоретичними знаннями з усіх розділів курсу «Сучасна українська літературна мова», лише фрагментарно відтворює фактичний матеріал, у відповіді наявні помилки різного типу.

2.2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ І УМІНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Оцінювання знань та вмінь студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і базується на наступних критеріях:

- оцінку «відмінно» (А, 90–100) виставляють студенту, який вільно володіє матеріалом та літературознавчою термінологією, здатний самостійно критично ставитись до літературних подій і явищ, виявляє закономірності, основні тенденції та протиріччя літературного процесу, вміє здійснювати системний аналіз тексту, вміє робити аргументовані висновки;

- оцінку «добре» (В, С, 83–89, 74–82) заслуговує студент, який вільно володіє матеріалом, висловлює власну точку зору стосовно подій та явищ, літературних процесів, уміє аналізувати, порівнювати літературні твори, узагальнювати матеріал;

- оцінку «задовільно» (Д, Е, 68–73, 60–67) виставляють студенту, який розкриває фактичний матеріал, дає характеристику літературним явищам, аналізує конкретні художні твори, з'ясовує їх естетичну та виховну цінність, робить висновки.

- оцінку «незадовільно» (РХ, Р, 35–59, 0–34) заслуговує студент, який не володіє необхідними знаннями й лише фрагментарно відтворює фактичний матеріал, прочитав недостатню кількість програмових творів, не здатний аналізувати критичні твори в єдності форми та змісту.

3. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ, СТРУКТУРА ЗАВДАНЬ

Комплексний кваліфікаційний екзамен проводиться в усній формі. Кожен екзаменаційний білет включає два питання теоретичного та два питання практичного змісту з дисциплін, питання яких винесені на екзамен.

Зразок екзаменаційного білета:

Міністерство освіти і науки України

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Факультет філології, історії та політико-юридичних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова екзаменаційної комісії

_____ (ПІБ)

«___» _____ 2025 р.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

для проведення Комплексного кваліфікаційного екзамену

з української мови та української літератури

ОП Українська мова та література

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

зі спеціальності 035 Філологія
галузь знань 03 Гуманітарні науки
Освітній рівень: **бакалавр**
Форма навчання: **денна**

1. Лексикографія як наука. Основні типи та види словників.
2. Зробіть повний синтаксичний аналіз речення, морфологічний аналіз підкресленого слова, фонетичний аналіз слова *вітаються*.

Юна, переповнена мріями душа знаходила відраду і в тому елементарному світі, де найскладнішою машиною була прядка, де пломічник на гнотику був єдиним неонам наших осінніх ночей, де взимку сміливий маляр-мороз малював на вікнах буйні свої вітражі – білі розмашисті папороті, лілеї, химерне квіття тропіків (Олесь Гончар).

3. Конструювання нових онтологічних схем у малій прозі В. Винниченка: краса і сила як моделювальні категорії.
4. Здійсніть аналіз ліричного твору.

*ГОР КАЛИНЕЦЬ
ВЕРТЕП*

*Підтираючись костуром ямбів,
натягнувши кирею традицій,
прощаюсь з віком атомним,
бо щось мені не сидиться.*

*І вже мандрівним спудеєм
топчу снігові верета,
промінявши жупища келій
на біблійну скриньку вертепу.*

*Затихає хупаве місто.
Стіл. Заметіль. Гостина.
У кратерах макітр замішане
тісто солодке стигне.*

*Бринять ракети веретен
в галактиці каганцевої містики.
На сосновім деці вертепу
починається перше дійство.*

На екзамені студенту дозволено користуватися програмою курсу «Сучасна українська літературна мова», програмою з літератури, схемами аналізу художнього тексту, підбіркою друкованих поетичних текстів для аналізу, чинними документами.

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

1.1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Фонетика. Предмет і завдання фонетики як мовознавчої дисципліни. Фізико-акустичний, фізіологічно-артикуляційний і лінгвістичний (фонологічний) аспекти вивчення мовних звуків. Фонетична транскрипція.

Фонологія. Предмет і завдання фонології як мовознавчої дисципліни. Поняття фонему. Інваріант, (основний алофон) і варіанти фонему. Функції фонему. Принципи виділення фонему. Фонематична транскрипція.

Система фонему сучасної української літературної мови. Голосні фонему, їх класифікація. Приголосні фонему, їх класифікація.

Модифікації фонему. Позиційні й комбінаторні зміни голосних: редукція, гармонійна асиміляція, акомодация.

Позиційні та комбінаторні зміни приголосних. Акомодация приголосних до сусідніх голосних. Палаталізація приголосних. Лабіалізація приголосних. Асиміляція приголосних, її різновиди. Дисиміляція приголосних, її різновиди. Спрощення в групах приголосних. Специфічні випадки подовження приголосних в українській мові.

Морфонологія як учення про регулярні фонологічні чергування в складі морфем, пов'язані зі словотворенням і словозміною.

Чергування голосних фонему в українській літературній мові: о, е з і; о, е з нулем звука (вставні, випадні); е з о після шиплячих та й; и з о у фонемосполученнях ри, ли – ро, ло; е – о, і – а, о – а, е – і, у – а, і – и, е – и – Ø (з історичним коментуванням).

Чергування приголосних фонему в українській літературній мові (з історичним коментуванням): перше, друге, третє перехідні пом'якшення.

(палаталізації); чергування, пов'язані з пом'якшенням приголосних у сполученні з й; чергування губних зі сполукою "губний + й, л"; чергування і – й, у – в. Зміни приголосних перед суфіксами -ськ(ий), -ств(о), -ин(а), -енк(о).

Поняття складу. Основні закономірності складоподілу в українській мові. Типи складів. Основні правила складоподілу.

Наголос в українській мові. Роль наголосу в розрізненні слів та їхніх форм. Головний та побічний, рухомий та нерухомий наголоси. Тактовий, логічний та емфатичний наголоси. Проклітики й енклітики. Інтонація.

Орфоепія як розділ мовознавчої науки, що вивчає систему загальноприйнятих правил української літературної вимови. Вимова голосних у ненаголошених і наголошених позиціях (асимілятивний вплив голосних). Вимова дзвінких і глухих приголосних; вимова губних звуків; вимова африкат, вимова м'яких і пом'якшених приголосних; вимова сполучень кількох приголосних; вимова шиплячих приголосних. Особливості вимови слів іншомовного походження.

Графіка української мови. Поняття графеми. Український алфавіт. Співвідношення між буквами українського алфавіту та фонемами української літературної мови. Букви на позначення голосних і приголосних фонему. Звукове значення букв Я, Ю, Є, Ї, Щ, Ъ та подвоєння букв. Позначення м'якості приголосних на письмі.

Українська орфографія як розділ мовознавчої науки. Принципи української орфографії. Короткі відомості з історії української орфографії. Поняття орфограми. Різновиди орфограм. Правопис складних слів. Принципи вживання великої букви. Правопис прізвищ і географічних назв. Правопис слів іншомовного походження. Орфографічні та технічні правила переносу. Основні зміни, зафіксовані в новій редакції «Українського правопису» 2019 року.

Лексикологія. Слово в лексичній системі мови. Основні типи лексичних значень слів. Моносемія і полісемія. Пряме й переносне значення слів. Типи переносних лексичних значень.

Лексико-семантичні явища синонімії, омонімії, паронімії та антонімії в сучасній українській мові. Типи синонімів. Синонімічний ряд, гніздо, домінанта. Розмежування омонімії та полісемії. Повні й часткові омоніми (омофони, омоформи, омографи). Пароніми, їх класифікація. Антоніми, їх класифікація.

Склад лексики української мови за походженням: споконвічна українська лексика (праіндоевропейський шар, спільнослов'янський шар, специфічно українські слова) та запозичена лексика (основні мови-донори, тематичні групи).

Стилістична диференціація лексики: стилістично нейтральна та стилістично забарвлена лексика. Науково-термінологічна, суспільно-політична, книжна, адміністративно-ділова, специфічно-побутова, емоційно забарвлена лексика.

Активна й пасивна лексика в сучасній українській мові. Неологізми, архаїзми (семантичні, стилістичні, матеріальні).

Фразеологія української мови. Основні ознаки фразеологічної одиниці. Класифікації фразеологічних одиниць: за ступенем семантичного злиття компонентів, за семантико-граматичними особливостями, генетична класифікація.

Джерела формування фразеологічного фонду.

Лексикографія як наука. Розвиток української лексикографії. Поняття про словник. Загальна характеристика словників (енциклопедичних та лінгвістичних). Лінгвістичні одномовні словники: тлумачні, етимологічні, історичні, іншомовні, лексико-семантичні, фразеологічні, орфографічні, термінологічні, орфоепічні, морфемні, діалектні, частотні, інверсійні тощо.

Морфеміка. Визначення й характеристика морфем. Кореневі й афіксальні морфемі, функціональні відмінності між ними. Вільні та зв'язані кореневі морфемі. Морфема, морф, аломорф. Основа слова, типи основ.

Словотвір. Способи словотворення в сучасній українській мові. Морфологічний спосіб словотворення: афіксація, осново-/ словоскладання, аббревіація. Неморфологічні способи творення слів: морфолого-синтаксичний, лексико-синтаксичний, лексико-семантичний.

Частини мови та принципи їх класифікації в українській мові. Повнозначні (самостійні) та неповнозначні (службові) частини мови. Явища переходу слів з однієї частини мови в іншу.

Іменник. Лексико-граматичні розряди іменника: власні та загальні назви; назви істот і неістот; конкретні та абстрактні іменники; збірні іменники; матеріально-речовинні іменники.

Грамматичні категорії іменника (рід, число, відмінок); поділ іменників на відміни та групи.

Особливості відмінювання іменників (складні випадки вживання

відмінкових закінчень).

Прикметник. Специфіка граматичних категорій прикметника. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні та порядкові. Якісні прикметники, їх лексико-граматичні особливості.

Відносні, присвійні та порядкові прикметники; їх особливості. Проміжні розряди прикметників: відносно-якісні та присвійно-відносні.

Короткі та повні прикметники в українській мові. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Особливості відмінювання та правопису прикметників.

Числівник. Граматичні категорії числівників. Функціональні розряди числівників: означено-кількісні та неозначено-кількісні.

Морфологічні групи числівників: прості, складні й складені. Особливості відмінювання та правопису числівників.

Займенник. Співвідношення займенників за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичними функціями з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками, числівниками.

Розряди займенників за значенням: особові та особово-вказівні, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питально-відносні, заперечні, неозначені. Відмінювання займенників.

Дієслово. Система дієслівних утворень (форм): дієвідмінюване дієслово, інфінітив, дієприкметник, дієприслівник, дієслівні форми на -но, -то. Характеристика загальнодієслівних граматичних категорій: вид, перехідність/неперехідність, стан.

Категорії способу і часу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи; їх значення та творення. Система дієслівних часів у сучасній українській мові; їх творення та значення.

Дієприкметник. Граматичні категорії дієприкметника: стан, вид, час, рід, число, відмінок. Творення дієприкметників. Дієслівні форми на -но, -то. **Дієприслівник.** Граматичні категорії дієприслівника; особливості їх вираження.

Прислівник. Розряди прислівників за значенням: означальні, обставинні, предикативні, модальні. Ступені порівняння прислівників на -о, -е.

Морфологічні типи прислівників. Способи творення прислівників. Правопис прислівників.

Загальна характеристика прийменника як частини мови. Походження та морфологічний склад прийменників. Семантичні типи прийменників. Уживання прийменників із різними відмінковими формами.

Сполучник. Походження та морфологічний склад сполучників. Семантико-синтаксичні функції сполучників сурядності та підрядності. Сполучні слова.

Частка. Функціонально-семантичні різновиди часток: фразові (питальні, оклично-підсилювальні, власне модальні, стверджувальні, заперечні, вказівні, означальні, кількісні, спонукальні, видільні, приєднувальні); слововорчі, формотворчі.

Вигук. Групи вигуків за значенням: емоційні та волевиявлення. Походження вигуків. Інтер'єктивация.

Синтаксис. Словосполучення як одиниця синтаксису. Синтаксичні сло-

всполучення, їх відмінність від лексичних та фразеологічних. Типи синтаксичних словосполучень (предикативні, сурядні, підрядні). Класифікація підрядних словосполучень. Види підрядного зв'язку (узгодження, керування, прилягання).

Речення як основна одиниця синтаксису. Речення і судження. Основні ознаки речення (предикативність, модальність, граматична організованість, семантична та інтонаційна завершеність). Критерії класифікації речень: за метою висловлювання (розповідне, питальне, спонукальне); за інтонуюванням (окличне, неокличне); за характером висловленої думки (стверджувальне, заперечне: загальнозаперечне, частковозаперечне); за будовою граматичної основи (двоскладне, односкладне; типи односкладних); за наявністю/відсутністю другорядних членів речення (поширене, непоширене); за будовою конститутивної структури (повне, неповне).

Поняття про члени речення. Граматична основа двоскладного речення. Підмет, його структура (простий, складений) та засоби вираження.

Присудок, його структурно-семантичні характеристики (простий, простий ускладнений; складений іменний, складений дієслівний, складений прислівниковий; складний) та морфологічні засоби вираження.

Означення як другорядний член речення. Граматичні види (узгоджені та неузгоджені означення), морфологічні засоби їх вираження. Прикладка як різновид означення.

Додаток як другорядний член речення. Граматичні види (прямі та непрямі додатки) та морфологічні засоби вираження.

Обставина як другорядний член речення. Види за значенням (обставини способу дії, міри й ступеня, місця, часу, причини, мети, умови, допусту) та морфологічні засоби їх вираження.

Система односкладних речень. Проблема односкладного речення в сучасному мовознавстві. Класифікації односкладних речень. Типи односкладних особових речень: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові.

Односкладні безособові речення. Різновиди безособових речень за способом вираження головного члена (власне безособові; речення, головний член яких виражений особовим дієсловом у безособовому значенні; речення, головний член яких виражений предикативною формою на -но, -ено, -то; речення, головний член яких виражений прислівником; речення, головний член яких виражений предикативним словом).

Речення з відокремленими другорядними членами. Поняття про відокремлення. Умови відокремлення означень та прикладок.

Умови відокремлення обставин та додатків.

Однорідні члени речення як засіб ускладнення простого речення. Поняття про однорідність у простому реченні. Способи (сполучниковий сурядний і безсполучниковий) та засоби вираження однорідності. Однорідні та неоднорідні означення.

Вставні та вставлені конструкції як засіб ускладнення простого речення. Поняття про вставні компоненти (слово, словосполучення, речення), їх функції та значення. Функції вставлених слів, словосполучень, речень.

Складносурядні речення. Поняття про складносурядне речення. Струк-

турно-семантичні типи складносурядних речень (єднальні, зіставно-протиставні, розділові). Семантико-синтаксичні відношення між частинами складносурядного речення. Складносурядні речення відкритої та закритої структури.

Складнопідрядні речення, їх різновиди. Різні погляди на класифікування складнопідрядних речень (логіко-граматична та структурно-семантична класифікації). Складнопідрядні речення з підрядними означальними та з'ясувальними частинами. Загальна характеристика складнопідрядних речень із підрядною з'ясувальною частиною. Типи складнопідрядних речень із підрядною означальною частиною (власне означальні, займенниково-означальні).

Складнопідрядні речення з підрядними обставинними частинами (місця, часу, умови, причини, мети, наслідку, допустовості, способу дії, міри й ступеня).

Складнопідрядні речення з кількома підрядними частинами. Різновиди складнопідрядних багатокомпонентних речень: із супідрядним зв'язком (однорідна й неоднорідна супідрядність), із послідовною підрядністю, речення комбінованого виду.

Складні безсполучникові речення з однотипними частинами, їх структурно-семантична характеристика (речення з єднальними та зіставно-протиставними відношеннями).

Складні безсполучникові речення з різнотипними частинами. Семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами (умовні, причиново-наслідкові, часові, допустові, цільові, пояснювальні, пояснювально-приєднувальні).

Складні речення з різними типами синтаксичного зв'язку. Складні сполучникові речення із сурядністю і підрядністю. Види складних сполучниково-безсполучникових речень: із сурядністю та безсполучниковістю; із підрядністю і безсполучниковістю; із сурядністю, підрядністю і безсполучниковістю.

4.2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Поняття «давня українська література», питання періодизації. Основні риси давньої української літератури: релігійність, історизм, синкретизм, публіцистичний пафос, імперсональність, рукописний характер, поняття «літературний етикет». Найважливіші літературознавчі здобутки із вивчення давньої української літератури.

Виникнення літописання на Русі. Самобутність жанру та історіографічна проза інших народів. «Літопис Руський»: особливості композиції, використання легендарно-повістєвого матеріалу. Проблема авторства.

«Слово о полку Ігоревім». Історія тексту пам'ятки і проблема його автентичності.

Епоха Ренесансу в історії української літератури. Літературна спадщина Павла Русина, Станіслава Оріховського та ін.

Полемічна література. Твори Герасима Смотрицького, Клірика Острозького, Христофора Філалета, Мелетія Смотрицького. Критика соціальної дійсності у творах Івана Вишенського.

Ораторсько-проповідницька проза Лазаря Барановича, збірки «Меч духовний» і «Труби словес проповідних», «Лютня Аполлонова».

«Козацькі літописи» – самобутнє явище української культури, політичний ідеал їхніх авторів, звернення до барокової моделі історії. Утвердження провідної ролі козацтва в суспільному процесі свого часу.

Новизна предметів зображення, фольклорні елементи у віршах Климентія Зіновієва. Алегорично-символічна інтерпретація предметів і явищ у збірці Івана Величковського «Млеко».

Розвиток української історичної драматургії. Містерія – провідний драматургічний жанр. Самобутність жанрового змісту драми «Слово про збурення пекла». Апокрифічні елементи сюжету. Драма-міраклъ в Україні. П'єса «Олексій, чоловік божий», її залежність від агіографічної традиції та народної естетики. Алегоричні й міфологічні персонажі в п'єсі.

Місце п'єси Ф. Прокоповича «Владимир» в розвитку історичної української драматургії. Структура сюжету, його літописна основа й оригінальна інтерпретація історії хрещення Русі. Використання досвіду класицистичної драми; визначальне місце барокових елементів у п'єсі. Надання сюжетові алегоричного змісту, актуальність її проблематики.

Огляд історичного шляху українського народу в «Історії Русів».

Григорій Сковорода і традиції української барокової поезії. Збірка «Сад божественних пісень». Архітектоніка, джерела сюжетів творів. Збірка «Байки Харківські».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХІХ СТ.

Поняття «нова українська література» і література Нового часу в західно-європейській культурі. Джерела нової української літератури (С. Оріховський, П. Русин, барокова поезія, полемічна література, демократична сатира). Г. Сковорода – «предтеча» нової української літератури (І. Франко).

Народність (використання усної народної мови, демократизм, фольклоризм, орієнтація на читача з народу), світськість – провідні ознаки нової української літератури.

Літературна дискусія 20–40-х рр. ХІХ ст. про мову, зміст, межі розвитку нової української літератури.

І. Котляревський як зачинатель нової української літератури, який завершив процес переходу від канонічної наднаціональної літератури до літератури, котра стає вираженням національного менталітету й буття. Періодизація нової української літератури.

Своєрідність літературного процесу перших десятиріч ХІХ ст. Бурлеск і його роль у новій українській літературі. Проблема «котляревщини» в сучасному літературознавстві. Просвітницький реалізм і сентименталізм. Творчість І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, П. Гулака-Артемовського.

Український романтизм. Нове прочитання цього художнього напрямку в

працях М. Яценка, Т. Бовсунівської. Тематично-стильові течії українського романтизму.

Українська література 40–60-х рр. XIX ст. Тарас Шевченко – основоположник нової української літератури.

Поява критичного реалізму та його подальший розвиток в українській літературі 70–90-х рр. XIX ст.

Кінець XIX–початок XX ст. – доба модернізму в Україні.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА XX СТОЛІТТЯ

Література XX століття як явище формується після кількарічного періоду заборони українського слова у роки війни, але генетично вона пов'язана з естетичними процесами кін. XIX–поч. XX ст., коли почалася модернізація культури. Перші десятиріччя (10-ті, 20-ті роки) позначені інтенсивними стильовими пошуками. Але вже на початку 30-х років у межах тоталітарної системи формується, умовно кажучи, моностиль, точніше – метод соціалістичного реалізму. Це перервало природний розвиток літературного процесу. У зв'язку з надзвичайною активізацією у XX ст. позалітературних чинників найоптимальнішою виглядає схема літературного процесу, яка синхронізується із процесами суспільного розвитку.

У зв'язку з цим виділяються такі «фази» літературного процесу в межах XX століття:

- література 1917–1921 рр.;
- література 20-х рр.;
- література 30-х рр.;
- література періоду війни (1941–1945 рр.);
- література першого повоєнного десятиліття;
- література періоду «відлиги»;
- література 60–80-х рр.;
- література 90-х рр.

Кожен із цих періодів має свою логіку літературного розвитку, концентрованим виявом якого є поява літературних груп 20-х рр. («Гарт», «Плуг», «ВАПЛІТЕ», «Літературний ярмарок» та ін.) і шкіл («Празька школа», «Київська школа»).

5. СПИСОК ДЖЕРЕЛ

5.1. СПИСОК ДЖЕРЕЛ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Теоретичні джерела:

1. Бойко В. М., Давиденко Л. Б. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 248 с.
2. Бойко Н. І., Хомич Т. Л. Сучасна українська літературна мова. Хрестоматія з фонетики: навч.-метод. Посібник. Вид. друге, змінене і доповнене. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 305 с.

3. Бойко Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, фонологія, морфонологія, орфоєпія, графіка, орфографія. Практичний курс: навч. посібник. Вид. 2-ге, змінене і доповнене. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 135 с.
4. Бондар О.І., Карпенко Ю.О. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Київ, 2006. 368 с.
5. Бондаренко А. Лінгвокультурологія: навч.-мет. посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 197 с.
6. Бондаренко А. Образна семантика темпоральності українських поетичних текстів ХХ ст.: монографія. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 390 с.
7. Бондаренко А.І. Текстово-світоглядні моделі художнього мовомислення ХХ ст.: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2009. 323 с.
8. Вакуленко Г.М., Кайдаш А.М., Клипа Н.І. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Пунктуація. Модульний курс. Частина І. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 174 с.
9. Вакуленко Г.М., Клипа Н.І. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Пунктуація. Модульний курс. Частина ІІ. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 149 с.
10. Вакуленко Г.М., Пасік Н.М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. Пунктуація. Практичний курс: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 200 с.
11. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові. Київ, 1984. 160 с.
12. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ: Либідь, 1993. 384 с.
13. Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 398 с.
14. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 256 с.
15. Вступ до мовознавства (за ред. І. О. Голубовської): підручник. Київ: Академія, 2016. 320 с.
16. Глібчук Н., Костів О. Українська діалектологія. Львів: Піраміда, 2023. 512 с.
17. Горпинич В.О. Морфологія української мови. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 336 с.
18. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Українська мова: схеми, таблиці, тести: навч. посіб. Львів: Світ, 2005. 304 с.
19. Дудик П.С., Прокопчук Л.В. Синтаксис української мови: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 456 с.
20. Жовтобрюх М.А. Історична граматика української мови : підруч. Київ, 1980. 320 с.
21. Загнітко А.П. Теоретична граматика сучасної української мови: Морфологія. Синтаксис. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 512 с.
22. Загнітко А.П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Донецьк: ДонНУ, 1996. 435 с.

23. Загнітко А.П. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк:[б. в.], 2009. 320 с.
24. Заборна М.С. Просте речення. Складні випадки аналізу: навч. посібн. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 126 с.
25. Зубков М. Норми й культура української мови. Харків: Видавничий дім «Школа», 2024. 515 с.
26. Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. Складні випадки аналізу : навч.-метод. посіб. для студентів філол. ф-тів. Київ: Вища школа, 1989. 63 с.
27. Караман С.О., Караман О.В., Плющ М.Я. [та ін.]. Сучасна українська літературна мова: навч. посібник; за ред. С.О. Карамана. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
28. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови: навч. посіб. Київ: Либідь, 1995. 240 с.
29. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. ЗУІ ім. Ф.Ракоці II – ТОВ «РІК-У» Берегове–Ужгород, 2022. 150 с.
30. Лєснова В. В., Найрулін А.О. Історична граматика української мови: навч. посібник. Вид. 2-е, доп. Луганськ: ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка», 2012. 169 с.
31. Мойсієнко В. Історична діалектологія української мови. Північне (полїське) нарїччя: підручник Київ: ВЦ «Академія», 2016. 284 с.
32. Наєнко Г., Суховій О. Історія української мови. Практикум з фонетики та фонології: навчальний посібник. Інститут філології. Вид. 2-е, зі змін. і доповн. Київ: Київський університет, 2017. 336 с.
33. Павленко Л.П. Історична граматика української мови: навчальний посібник. Луцьк: Видавництво Волинського національного університету ім. Лєсі Українки, 2010. 208 с.
34. Пасинок В. Основи культури мовлення. Київ: Видавництво учбової літератури, 2021. 248 с.
35. Плющ М.Я. Граматики української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підруч. 2-ге вид., доп. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 380 с.
36. Пугач В. М. Український синтаксис у таблицях: теоретичний курс. Навчально-методичний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 67 с.
37. Семашко Т. Ф. Практична стилїстика української мови: посібник . Київ: НУБіП України, 2017. 249 с.
38. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ, 1973. 280 с.
39. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 272 с.
40. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. Київ: Вища школа, 2005. 430 с.
41. Сучасна українська літературна мова: Вступ. Фонетика / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ, 1969. 436 с.
42. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підруч. / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. Київ: Знання, 2010. 270 с.
43. Сучасна українська літературна мова: Орфоепія: навч. посіб. /

Н. Плющ, О. Бас-Кононенко, З. Дудник, О. Зубань. Київ, 2007. 172 с.

44. Сучасна українська літературна мова: підруч. / за ред. А. П. Грищенка. Київ, 2002. 439 с.

45. Сучасна українська літературна мова: підруч. / за ред. М. Я .Плющ. Київ, 2004. 430 с.

46. Сучасна українська літературна мова: Стилїстика / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ, 1973. 588 с.

47. Сучасна українська літературна мова: Морфологія / За заг. ред. І.К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1969. 584 с.

48. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / за заг. ред. акад. І.К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1972. 400 с.

49. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / за ред. О.Д. Пономарева. Київ: Либідь, 1994. 320 с.

50. Сучасна українська мова: Синтаксис: підручник / А.К. Мосієнко, І.М. Арібджанова, В. В. Коломийцева та ін.; за ред. А.К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2010. 384 с.

51. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія: підруч. Київ, 1981. 184 с.

52. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2007. 823 с.

53. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 360 с.

Довідкова література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.

2. Головащук С. І. Словник наголосів. Київ, 2003.

3. Городенська К.Г. Граматичний словник української мови: Сполучники. Київ, Херсон: Ін-т укр. мови НАН України, Херсон. держ. ун-т, 2007. 349 с.

4. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна. Відп. ред. Н.Ф. Клименко. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго. 2011. 760 с.

5. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Биби́к, О. Г. Тодор. Київ, 2001. 222 с.

6. Лисенко П. С. Словник поліських говорів. Київ, 1974. 260 с.

7. Морфемний словник / уклад. Л. М. Полюга. Київ, 1983. 260 с.

8. Орфоепічний словник української мови: у 2 т. / за ред. М. М. Пещак, В. М. Русанівського. Київ, 2001. Т. 1; Київ, 2003. Т. 2.

9. Погрібний М. І. Орфоепічний словник української мови / М. І. Погрібний. Київ, 1984. 630 с.

10. Погрібний М. І. Словник наголосів української літературної мови. Київ, 1964. 640 с.

11. Полюга Л. М. Словник українських морфем / Л. М. Полюга. Львів, 2001. 448 с.

12. Полюга Л.М. Словник українських морфем. Львів: Світ, 2001. 446 с.

13. Словник української мови: в 11 т. Київ, 1970–1980.

14. Українська літературна вимова і наголос: словник-довідник / за

ред. М. А. Жовтобрюха. Київ, 1973. 724 с.

15. Українська мова : енциклопедія/ НАН України, Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В.М. Русанівський [та ін.]. Вид. 3-тє зі змінами і допов. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана. Київ, 2007. 752 с.

16. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.

17. Яценко І. Т. Морфемний аналіз: словник-довідник : у 2 т. Т. 1. Київ, 1980. 356 с.; Т.2. Київ, 1981. 352 с.

Інтернет-ресурси

1. Зведений словник застарілих та маловживаних слів (близько 4000 слів). URL: <http://litopys.org.ua/rizne/zvslovnyk.htm>
2. Лінгвістичний портал MOVA.info. URL: <http://www.mova.info/>.
3. Словник синонімів української мови. URL: <https://synonim.org.ua/mishhanyn-synonimy>
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Словник української мови: в 11 т. Київ : Наукова думка, 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/>
6. Український мовно-інформаційний фонд НАНУ. URL: www.ulif.org.ua.

5.2. СПИСОК ДЖЕРЕЛ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Агеєва В. Українська імпресіоністична проза. Київ, 1994. 159 с.
2. Астаф'єв О. Лірика української еміграції: еволюція стильових систем. Київ : Смолоскип, 1998. 314 с.
3. Біла А. Український літературний авангард: пошуки, стильові напрями. Київ: Смолоскип, 2006. 462 с.
4. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. Київ, 1997. 155 с.
5. Галич О., Назарець В., Васильєв В. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2005. 460 с.
6. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів: Літопис, 1997. 297 с.
7. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2005. 511 с.
8. Давидюк В. Первісна міфологія українського фольклору. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2005. 310 с.
9. Дмитренко М. Символи українського фольклору. Київ: УЦКД, 2011. 400 с.
10. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поезика. Дрогобич: Вид. фірма «Відродження», 2008. 488 с.

11. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ: Феміна, 1995. 688 с.
12. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. 504.
13. Історія української літератури ХХ століття: у 2 кн. /за ред. В. Г. Дончика. Київ: Либідь, 1998.
14. Історія української літератури ХІХ ст.: у 3 кн. / за ред. М. Т. Яценка. Київ: Либідь, 1995–1997.
15. Історія української літератури ХІХ століття (70–90-ті роки): у 2 кн. / Гнідан О. Д. та ін. Київ: Вища школа, 2003.
16. Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. д-ра філол. наук, проф. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2013–2017.
17. Історія української літератури ХІХ ст.: у 2 кн. /за ред. акад. М. Г. Жулинського. Київ: Либідь, 2005.
18. Капленко О. Історія української літератури 70–90-х рр. ХІХ століття. Заліковий кредит І: навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 108 с.
19. Ковальчук О. Український повоєнний роман (проблеми жанрового розвитку). Київ: Вища школа, 1992. 174 с.
20. Костенко Н. Українське віршування ХХ ст. Київ: Либідь, 1993. 232 с.
21. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Т. 1. /авт. уклад. Ю. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.; Т. 2 /авт. уклад. Ю. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 624 с.
22. Матвеева Т. Український роман другої половини ХІХ століття: модель світу, жанрові трансформації. Харків: Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 420 с.
23. Михальчук Н. Літературознавчі методи й методології. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016.
24. Моренець В. Національні шляхи поетичного модерну першої половини ХХ століття: Україна і Польща. Київ : Основи, 2002. 327 с.
25. Моціяка О. Становлення Нової української літератури: історія української літератури перших десятиріч ХІХ століття. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 232 с.
26. Наєнко М. Українське літературознавство: Школи, напрями, тенденції. Київ: ВЦ «Академія», 1997. 320 с.
27. Наливайко Д. Типологія українського реалізму на європейському тлі: Українська література в системі літератур Європи і Америки (ХІХ – ХХ ст.). Київ: Заповіт, 1997. 264 с.
28. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Київ: Либідь, 1999. 446 с.
29. Пастух Т. Київська школа поетів та її оточення: (модерні стильові течії української поезії 1960–90-х років): монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 700 с.
30. Пахаренко В. Основи теорії літератури. Київ: Генеза, 2007. 296 с.
31. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму: літературознавчі студії. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. 295 с.

32. Працьовитий В. Національний характер в українській драматургії 20–30-х років ХХ ст. Львів: Ліга-Прес, 1999. 282 с.
33. Руснак І. Український фольклор. Київ: Видавничий центр «Академія». 2010. 304 с.
34. Скорина Л. Аналіз художнього твору: навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2013. 424 с.
35. Славінський Я. Аналіз, інтерпретація та оцінювання літературного твору. *Теорія літератури в Польщі: Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ століття* /упоряд. Б. Бакули; за заг. ред. В. Моренця; пер. з польськ. С. Яковенка. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2008.
36. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво. Профілі на тлі покоління: (історико-літературний та поетикальний аспекти). Київ: Смолоскип, 2010. 632 с.
37. Хархун В. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації. Ніжин: ТОВ «Гідромакс», 2009. 508 с.
38. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2003. 568 с.
39. Штонь Г.М. Духовний простір української ліро-епічної прози. Київ: Українська книга, 1998. 316 с.
40. Шумило Н. Під знаком національної самобутності: українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Задруга, 2003. 354 с.
41. Архів журналу «Слово і Час». URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/issue/archive>
42. Бібліотека української літератури «УкрЛіб». URL: <http://www.ukrlib.com.ua/>
43. Електронна бібліотека «Українська література». URL: <http://ukrclassic.com.ua>
44. Електронна бібліотека давньої української літератури «Ізборник» // <http://litopys.org.ua>
45. Літературна енциклопедія // https://www.ukrlib.com.ua/dic/#google_vignette

Додаткова література:

1. Горбань А. Теорія літератури: навчальний посібник. Житомир: Видавництво ЖДУ, 2020. 234 с.
2. Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. Київ: Факт, 2008. 284 с.
3. Дзюба І. Чорний романтик. Сергій Жадан. Київ: Либідь, 2017. 112 с.
4. Забужко Оксана. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. 4-те вид. Київ : Факт, 2009. 146 с.
5. Зборовська Н. Моя Леся Українка : есей. Тернопіль: Джура, 2002. 228 с.
6. Капленко О. Творчий неспокій Євгена Плужника. *Плужник Євген. „О тишина моїх маленьких рим!“* /упоряд. О. М. Капленко. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2007.
7. Ключек Г. Ліна Костенко: тексти та їх інтерпретація. Київ: Український пріоритет, 2019. 648 с.

8. Ковальчук О. Візуальне у творчості М. Коцюбинського. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. 234 с.
9. Ковальчук О. Краса і сила у практиках повсякдення: творчість В. Винниченка 1902–1920 рр.). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2008. 166 с.
10. Михальчук Н. Мала проза В. Винниченка: метафізичні та естетичні інтенції. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2007.
11. Михед О., Михед П., Чуніс А. Живі. Зрозуміти українську літературу. Львів: Видавництво Старого Лева, 2024. 384 с.
12. Неживий О. Борис Грінченко у дослідженнях і спогадах. Луганськ: Янтар, 2013. 454 с.
13. Павлишин М. Ольга Кобилянська: прочитання. Видання друге. Харків: Акта, 2011.
14. Панченко В. «Будинок з химерами». Творчість В. Винниченка 1900–1920 рр. у європейському літературному контексті. Кіровоград, 1998. 202 с.
15. Сасенко В. Поезія Ліни Костенко: традиція, контекст, художня своєрідність. Київ: Смолоскип. 2020, 640 с.
16. Семків Р. Як читати українських класиків і кайфувати від цього. Київ: Stretovuch. 296 с.
17. Ушкалов Л. Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків : Майдан, 2012. 180 с.
18. Хархун В. Роман Володимира Винниченка «Записки Кирпатого Мефістофеля»: генерика, семіосфера, імагологія. Ніжин, 2011. 197 с.
19. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України для дітей. URL: <http://www.chl.kiev.ua/elibrary/>
20. Публічна електронна бібліотека української художньої літератури “УКРЛІТ.ORG”. URL: <http://ukrlit.org/>